

Ciències Psicosocials

Codi: 106102

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	FB	1	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Albert Fernández Teruel

Correu electrònic: Albert.Fernandez.Teruel@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

NOTA (que no sabem on posar per no haver-hi un espai destinat): La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Equip docent

Carles Tapias Espinosa

Joan Taberner Viera

Beatriz Molinuevo Alonso

Equip docent extern a la UAB

Oren Contreras

Prerequisits

Cap.

Objectius

L'assignatura "Ciències Psicosocials" s'imparteix a primer curs del Grau de Infermeria.

L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar a l'alumne les bases socials de la conducta humana, recolzades en coneixements neurobiològics, així com coneixements bàsics entre psicologia i salut que li permetin establir i mantenir una bona relació amb els pacients, familiars/cuidadors i altres professionals.

Tots aquests objectius han de contribuir a que l'alumne assolixi un bagatge de competències que han de possibilitar una millor comprensió de la conducta dels usuaris dels sistemes de salut, de la pròpia conducta i de la interacció professional de la salut-usuari.

Competències

- ""Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.""
- Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Plantejar solucions als problemes de salut i malaltia de les persones, les famílies i la comunitat aplicant la relació terapèutica seguint el mètode científic del procés infermer.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats de gènere, així com els factors que les sustenten, des dels diferents sistemes: el sistema familiar, el de parentiu, l'econòmic, el polític, el simbolisme i els sistemes educatius.
2. Aplicar el dret a la intimitat a través de la confidencialitat i del secret professional.
3. Enumerar i identificar quines són les característiques físiques, psicològiques i socials que defineixen la maduresa de la persona com a ésser independent i autònom.
4. Identificar els signes i els símptomes que es deriven d'una situació de disfunció al cos humà.
5. Identificar i comprendre les respostes psicosocials davant la pèrdua i la mort, i conèixer les mesures oportunes per ajudar les persones i les famílies en aquestes circumstàncies.
6. Identificar les bases teòriques i les fases de la relació terapèutica.
7. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Continguts

TEORIA

BLOC 1: APRENTAGE I PERSONALITAT

Tema 1. Aprenentatge: Què, com, quan...aprenem.

Definició d'aprenentatge. Condicionament clàssic. Condicionament de processos fisiològics. Condicionament clàssic i salut/malaltia. Condicionament instrumental. Condicionament instrumental i salut/malaltia. Aprenentatge vicari.

Tema 2. Personalitat

Conceptes bàsics. Estructura de la personalitat. Avaluació de la personalitat. Influències genètiques i ambientals. Personalitat i salut. Personalitats anormals.

BLOC2: BASES SOCIALS DE LA CONDUCTA

Tema 3. Relacions socials

L'estudi de les relacions socials en el laboratori: la situació social mínima, el "dilema del presoner". Els conflictes socials: les causes més habituals, els mecanismes per a solucionar-los, els errors habituals en la solució de conflictes. La conducta altruista: els models explicatius. Quan ajudem? Qui ajuda? A qui ajudem? Infermeria, Medicina i Psicologia. Rols professionals, disciplines i jerarquies en la cura i l'atenció als pacients. Gent sana, gent malalta i sanitaris: de la beneficència a la ciència. Conflictes gremials i col.laboració intergrupals.

Tema 4. Conducta agressiva

Concepte. Tipus d'agressió. Desenvolupament de la conducta agressiva. Mecanismes d'aprenentatge. Facilitadors i inhibidors de la conducta agressiva. Biologia de l'agressió. Natura i cultura. Personalitats agressives i antisocials: aspectes clínics més rellevants. La conducta agressiva en la pràctica mèdica: detecció de variables de risc, prevenció.

Tema 5. Actituds

Concepte. Components de les actituds: cognició, emoció i tendència de resposta. Opinions, actituds i ideologia. Actituds i conducta. Mesura de les actituds. La persuasió i el canvi d'actituds. Les actituds en l'àmbit de la salut i en la pràctica mèdica. Les tècniques de persuasió en la modificació de les actituds i les conductes dels pacients.

Tema 6. Creences socials

Sabem perquè fem allò que fem? La interpretació de la realitat i el record: les creences i les expectatives. Sobreestimació de la precisió dels nostres judicis. La informació rellevant i la irrellevant en la presa de decisions. La il·lusió de correlació i la il·lusió de control. Les nostres creences poden fer-se realitat. Les creences en els pacients i en els professionals de la salut.

Tema 7. Explicació de la conducta

Explicació de la conducta dels altres: l'error fonamental d'atribució. Explicació i predicció de la pròpia conducta: el biaix d'autolloança. Fenòmens vinculats amb l'autopercepció: efecte "còctel", il·lusió d'invulnerabilitat, el fals consens. Autoeficàcia, autoestima i locus de control. L'error fonamental d'atribució i el biaix d'autolloança en els problemes de salut i en la pràctica mèdica.

Tema 8. Influència social

Cultura i comportament social. Normes socials, rols i conducta. La influència mútua entre els individus. La pressió social i els fenòmens de conformitat i obediència. Diferències en vulnerabilitat a la influència social. Influència grupal i comportament: tipus. El poder de l'individu i el poder de la situació en la conducta de les persones. Influència social, salut i malaltia.

BLOC 3: PSICOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I SALUT

Tema 9. Psicologia del desenvolupament

El desenvolupament físic, cerebral, cognitiu i social: període prenatal, infància i adolescència. Neurobiologia bàsica del desenvolupament. Influències psicològiques i ambientals en el desenvolupament. El cervell i els canvis en les funcions mentals al llarg de la vida.

10. Estrès, salut i malaltia

Concepte. Estrès agut versus crònic. Controlabilitat i predictibilitat. Sistemes fisiològics activats en la resposta d'estrès i mecanismes de control neural. Estrès i sistema immunitari. Estratègies d'afrontament a l'estrès. Estrès i desenvolupament. Les conseqüències de l'estrès: alteracions fisiològiques i metabòliques, alteracions psicopatològiques, alteracions cognitives. Factors protectors. Vulnerabilitat.

11. Comportament i salut

Hàbits adaptatius i desadaptatius. Tabac, alcohol i altres drogues. Exercici físic. Alimentació. Personalitat i salut: estils de vida, patrons de conducta. Les variables individuals de risc. Modificació d'hàbits desadaptatius i promoció de conductes saludables en diferents tipus de pacients i circumstàncies.

ACTIVITATS VIRTUALS

Activitat 1. Els biaixos del pensament humà

Activitat 2. El poder de les situacions

Activitat 3. Psiconeuroimmunologia

PRÀCTIQUES

PLAB 1. Avaluació i maneig dels aspectes psicològics associats al dolor

PLAB 2. Ansietat i estrès: Mesura i maneig

Metodologia

METODOLOGÍA.-

Classes teòriques, pràctiques de laboratori, activitats virtuals i activitats autònomes (estudi individual, consultes bibliogràfiques o documentals, consulta de Campus virtual i de Moodle). El contingut teòric avaluable inclourà la matèria explicada a les classes de teoria i els capítols o parts dels capítols del llibre de text de l'assignatura [FELDMAN, R. (2019). Understanding Psychology (14th. Ed). New York: McGraw Hill] que determini el professorat per a cada tema. El llibre de text serà accessible de forma gratuïta en format electrònic per a tot l'alumnat matriculat a l'assignatura.

ACTIVITATS de L'ASSIGNATURA:

Tipus: Dirigides

Processos psicològics, psicosocials i neurobiològics bàsics, en relació a les bases psicosocials de processos intervinents en la salut-malaltia (Classes magistrals, i pràctiques de laboratori (PLAB): 52 h)

Tipus: Supervisades

Visualització de material audiovisual i resolució de casos pràctics: "Biaixos del pensament", "El poder de les situacions/Influència social",

"Psiconeuroimmunologia". (Activitats supervisades : 3 h)

Tipus: Autònomes

Activitats autònomes: Estudi individual de l'alumne, consultes bibliogràfiques o documentals, consulta de campus virtual, consultes al tutor o professor (92.5 hores)

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	4	0,16	4, 5, 6
TEORIA (TE)	46	1,84	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
TUTORIES	3	0,12	4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
ESTUDI PERSONAL	90	3,6	1, 3, 4, 5, 6

Avaluació

REQUISITS PER APROVAR L'ASSIGNATURA

A efectes avaluatius, l'assignatura es divideix en tres blocs: a) Bloc primera part de teoria que inclou la matèria de teoria corresponent als temes 1 a 6 i activitats virtuals 1-2; b) Bloc segona part de teoria que inclou la matèria de teoria dels temes 7 a 11 i activitat virtual 3 i; i c) Bloc de pràctiques que inclou les 2 pràctiques (PLABs).

Per aprovar l'assignatura cal haver superat amb una nota mínima de 5 cadascun dels tres Blocs.

Els/les estudiants tindran dues oportunitats per superar cadascun dels Blocs: la primera, a les convocatòries d'avaluacions parcials i la segona a la prova de recuperació.

AVALUACIÓ CONTINUADA

1. Avaluacions parcials

Durant el curs hi haurà dues avaluacions parcials de l'assignatura. Les dates seran les que fixi l'Equip de coordinació de la Unitat Docent. Aquestes avaluacions, en cas de ser superades, serviran per eliminar matèria de la prova de recuperació. Cada examen donarà lloc a una nota independent. Les preguntes tindran un format d'elecció múltiple amb cinc opcions de resposta i només una opció vàlida.

Les preguntes d'examen estaran redactades en català i castellà.

S'aplicarà una correcció per descomptar els encerts a l'atzar [$\text{Puntuació corregida} = (\text{encerts} - (\text{errors}/4))$] que serà transformada en una nota que pot variar entre 0 i 10.

La primera avaluació parcial constarà d'un examen: Primer parcial de teoria, d'entre 40-42 preguntes sobre els continguts del *Bloc primera part de teoria*;

La segona avaluació parcial, inclourà dos exàmens: a) Segon parcial de teoria, d'entre 30-34 preguntes sobre els continguts del *Bloc segona part de teoria*; i b) Examen de pràctiques, de 12-14 preguntes sobre la matèria del Bloc de pràctiques. .

Després de cada avaluació, els/les alumnes disposaran d'un període de 24 hores per enviar, a través del Campus Virtual, comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats pels professors abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'exàmens.

2. Assistència i Participació activa a classe i activitats virtuals

2.1. Participació activa a classe: Al llarg del semestre es realitzaran quatre activitats avaluatives amb l'objectiu que els/les estudiants puguin demostrar la seva participació activa en el procés docent de l'assignatura. Les

activitats es realitzaran, segons criteri del professorat, d'acord amb un calendari que s'anunciarà a l'inici de curs. La participació activa de l'alumnat en aquestes activitats, generarà una nota (0 a 10) per a cada activitat. La no participació en l'activitat implicarà una nota de 0.

2.2. Participació a les activitats virtuals: Es comptabilitzarà el lliurament de les respostes de cadascuna de les activitats virtuals.

PROVA DE RECUPERACIÓ

Els/les estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de les avaluacions parcials es podran presentar a una Prova de recuperació que es realitzarà el dia que fixi l'Equip de coordinació de la Unitat Docent. La prova constarà de tres parts: a) Primer parcial de teoria; b) Segon parcial de teoria; i c) Examen de pràctiques. Cada alumne només s'haurà d'examinar de la part que no hagi superat en les avaluacions parcials.

Les característiques dels exàmens així com la fórmula per calcular la nota seran les mateixes que les de les avaluacions parcials.

Després dels exàmens, els/les estudiants disposaran d'un període de 24 hores per enviar a través del Campus Virtual comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats pel professorat abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'exàmens.

Els/les estudiants que no hagin superat l'assignatura mitjançant les avaluacions parcials i que el dia de la Prova de recuperació no es presentin a l'examen o exàmens de les parts no superades, seran qualificats com a "NO AVALUABLE".

NOTA FINAL DE L'ASSIGNATURA

Nota final = (nota Primer parcial de teoria * 0,28) + (nota Segon parcial de teoria * 0,22) + (nota Examen de pràctiques * 0,20) + (nota mitjana de les quatre notes d'Assistència i de participació activa a classe * 0,28) + (bonificació de 0,04 punts sobre la Nota final per cada exercici d'activitat virtual lliurat dins del termini fixat).

Aquesta fórmula només s'aplicarà en el cas que s'hagi obtingut una nota de 5 en cadascun dels tres Blocs de l'assignatura (Primer parcial de teoria, Segon parcial de teoria i Examen de Pràctiques).

La Nota final dels/de les estudiants que no hagin superat les tres parts de l'assignatura després de la Prova de recuperació, serà:

1. En el cas que la nota resultant després d'aplicar la fórmula per calcular la Nota final sigui $\leq 4,7$, es posarà aquella nota.
2. En el cas que la nota resultant després d'aplicar la fórmula per calcular la Nota final sigui $> 4,7$, la nota final serà 4,7.

REQUISITS PER APROVAR L'ASSIGNATURA

Per aprovar l'assignatura cal haver superat amb una nota mínima de 5.0 cadascuna de les dues parts en què es divideix: a) matèria de teoria dels temes "0" a 6 i classes virtuals 1 i 2; b) matèria de teoria dels temes 7 a 11 i classe virtual 3 i les 2 Pràctiques (PLAB i SEMINARI PRÀCTIC: "Ansietat i Estrés", "Mesura i maneig del dolor").

L'alumne tindrà dues oportunitats per superar cadascuna de les dues parts: la primera, en les convocatòries voluntàries d'avaluacions parcials i la segona a l'examen de recuperació (Respesca) .

AVALUACIONS PARCIALS

Durant el curs hi haurà dues convocatòries d'avaluacions parcials de l'assignatura. Les dates seran les que fixi l'Equip de coordinació de la Unitat Docent. Aquestes avaluacions, en cas de ser superades, serviran per eliminar matèria. Cada examen donarà lloc a una nota independent (entre "0" i 10). Les preguntes seran d'elecció múltiple, i hi hauran al voltant de 40 per cada avaluació parcial. La nota es calcularà després d'aplicar una correcció dels encerts a l'atzar [Puntuació corregida= (encerts -(errors/4))], que serà transformada en una nota que pot variar entre 0 i 10.

La primera convocatòria d'avaluacions parcials (1er parcial) constarà de: a) Primer parcial de teoria i les 2 primeres classes virtuals: al voltant de 40 preguntes sobre continguts dels temes "0" a 6 de teoria i de les classes virtuals 1 i 2.

La segona convocatòria d'avaluació parcial (2on parcial) constarà d'un examen de al voltant de 40 preguntes sobre els temes 6 a 11, la classe virtual 3 les 2 pràctiques.

La nota mitjana dels dos examens parcials representarà com a molt un 90% de la nota global de l'assignatura, i les altres seran avaluades, les classes virtuals i les pràctiques, representaran fins a un 10% de la nota final global de l'assignatura.

EXAMEN DE RECUPERACIÓ (REPESCA)

Els alumnes que no hagin alliberat tota la matèria de l'assignatura en les avaluacions parcials, hauran de presentar-se a l'examen de recuperació, de preguntes d'elecció múltiple. Aquests examens parcials de Repesca inclouran la mateixa matèria que els examens parcials regulars.

Cada alumne s'examinarà de la part o parts que no hagi eliminat (aprovat) a les convocatòries d'avaluacions parcials regulars.

NOTA FINAL DE L'ASSIGNATURA

(1) Es farà la mitjana entre les notes dels dos exàmens (avaluacions) parcials i es multiplicarà per 0,9.

(2) Es farà una NOTA GLOBAL de les puntuacions per (a) assistència/participació en seminaris, (b) avaluacions de preguntes obertes sobre els seminaris i (c) entrega d'exercicis de classes virtuals, i aquesta NOTA GLOBAL es multiplicarà per 0,1.

(3) La NOTA FINAL de l'assignatura s'obtindrà sumant les notes dels anteriors punts (1) i (2).

No avaluats.

Els estudiants que NO realitzin les proves d'avaluació teòrica (EXÀMENS PARCIALS) seran considerats com NO

AVALUATS, exhaurint els drets a la matrícula de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en classes / seminaris/pràctiques i d'altres activitats o entregues	30%	1	0,04	1, 3, 4, 6
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: ítems d'elecció múltiple (activitats supervisades)	20 %	2	0,08	1, 3, 4, 5, 6
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: preguntes d'elecció múltiple (activitats supervisades)	50 %	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

Bibliografia

Bibliografia específica

FELDMAN, R. (2019). Understanding Psychology (14th. Ed). New York: McGraw Hill Bibliografia de consulta

Bibliografia de consulta

BORRELL, F. (2004). **Entrevista clínica. Manual de estrategias prácticas**. Barcelona: semFYC.

BRANNON, L. & FEIST, J. (2001). **Psicología de la salud**. Madrid: Paraninfo.

BUCKMAN, R. (1998). **Com donar les males notícies: una guia per a professionals de la salut**. Vic: Eumo .

CLÈRIES, X. (2006). **La comunicació. Una competencia esencial para los profesionales de la salud**. Barcelona: Masson.

FERNÁNDEZ TERUEL, A. (2010). Psicofarmacología, terapias psicológicas y tratamientos combinados (I). Utilidad comparada en los trastornos mentales. Barcelona: Ed. UOC.

MOLINUEVO, B. (2017). La comunicación no verbal en la relación médico-paciente. Barcelona: UOC.

MYERS, D.G. (2005) **Psicología** (7a. ed.). Buenos Aires: Editorial Médica Panamericana.

MYERS, D.G. (2000). **Psicología social** (6a. ed.). Santa Fe de Bogotá: McGraw-Hill.

SAPOLSKY. R. M. (1995). **¿Por qué las cebras no tienen úlcera?** Madrid: Alianza Editorial.

SANDI, C. & CALES, J.M. (2000). Estrés: consecuencias psicológicas fisiológicas y clínicas. Madrid: Sanz y Torres.

SCHATER DL, GILBERT DT, WEGNER DM (2009-2011). Psychology. Worth Publishers.

TOBEÑA, A., (2003). **Anatomía de la agresividad humana (de la violencia al belicismo)**. Barcelona: Debolsillo.